

Adam Baudiš, „Liská oběť a její důvody v kulturně-náboženském kontextu“

Oponentský posudek

Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy

Bakalářská práce Adama Baudiše se zabývá transkulturním srovnáním povahy a příčin lidské oběti. V první části vykládá tři konkrétní náboženské kultury známé prováděním lidských obětí – aztéckou, inckou a keltskou, ve druhé části nabízí přehled nejvýznamnějších teoretiků, kteří lidskou oběť vykládali, konkrétně Tylora, Frazera, Mause, Bataille, Vernanta, Girarda a Aldhouse-Greenovou.

Na stylistické stránce práce je jednoznačně vidět, že autor má s psaním odborných textů své zkušenosti. Po formální stránce je zcela v pořádku, až na jedinou drobnost – při druhé a následné citaci staří používat zkrácenou formu, není třeba plná. Bibliografie je přiměřená, text oplývá hojnými poznámkami pod čarou, takže každé autorovo tvrzení je dobře podloženo, zdokumentované a dohledatelné. Je vidět, že se pan Baudiš veškerou citovanou literaturou pečlivě probral, dokázal ji efektivně shrnout a kriticky zhodnotit. Až na několik málo dílčích překlepů je pak text v pořádku i z jazykového hlediska.

I přes to má práce svou slabou stránku, a tou je její roztržitost. Každé náboženské kultuře je věnováno cca 7 stran, každému teoretikovi zhruba dvě strany, což sice stačí na všeobecný nástin tématu, ale neumožňuje jít do větší hloubky. To práci ubližuje především v dílčích hodnoceních „důvodů“ lidské oběti, např. tam, kde autor spekuluje o možném nedostatku živočišných bílkovin jako příčině aztéckých obětních hekatomb. Při srovnání Aztéků s Inkou a Kelty vskutku dosti zanikne, že lidskou oběť provozoval celý mezoamerický kulturní areál, a to i v lokalitách, kde na bílkoviny bohatá strava opravdu nechyběla, např. v kultuře mayské. V tomto kontextu mi také výrazně chybí kritičtější pohled na Harnerovy práce, které jsou v rámci mezoamerických studií přijímány s ostrou a zcela oprávněnou kritikou.

Dalším problémem je také fakt, že práce je zaměřena pouze na „náboženský“ rozměr lidské oběti - v mnoha případech má však lidská oběť silný charakter mocensko-vojenský (někde přímo hraničí s popravou). Především v aztécké kultuře (ale i v keltské a incké, viz např. oběti válečných zajatců či dekapitace a kult hlav) proto znamená opomenutí tohoto rozměru značnou redukci celého fenoménu. I přes to, že se autor rozhodl věnovat se primárně jiným rysům oběti, by bylo vhodné se o tomto faktu alespoň letmo zmínit v poznámce pod čarou.

Takto pojaté téma rovněž neposkytlo příliš velký prostor pro důkladnější zhodnocení jednotlivých interpretací, kterým autor věnuje dohromady pouze jednu stránku v závěru. To také vedlo k tomu, že cíl, který si autor v práci vytyčil (tedy zjistit příčiny a společné jmenovatele lidské oběti), je ve skutečnosti splněn jen částečně – Adam Baudiš pouze telegraficky v krátkých odstavcích hodnotí jednotlivé teorie, většinu z nich zavrhuje, ale žádný shrnující všeobecný obrázek o transkulturních příčinách lidské oběti práce vlastně nepřináší.

Suma sumárum, nelze se zbavit podezření, že kvalita práce by se výrazně vylepšila, pokud by se autor v takto rozsahem omezeném textu věnoval pouze jedné kultuře a poté na ni aplikoval zmíněné teoretické přístupy. To by také umožnilo jít přímo do primárních pramenů a nezástávat pouze na úrovni reflexe informací ze sekundární literatury. Stávající pojetí by bylo rozhodně výrazně vhodnější

pro podstatně rozsáhlejší text, např. pro disertační či habilitační práci, nikoli pro práci bakalářskou, kde mu prostě z podstaty věci nemůže být učiněno zadost.

I přes handicap v podobě příliš ambiciózního tématu se však Adamu Baudišovi úspěšně podařilo vyhnout se riziku přílišné vágnosti a povrchnosti. Práce jednoznačně prozrazuje znalost jednotlivých kultur i porozumění teoriím, které autor zpracovával; svědčí také o jeho schopnosti pracovat s odbornou literaturou i o tom, že dobře zvládl žánr odborné práce, včetně její formální stránky.

Za těchto okolností jednoznačně navrhuji hodnocení „výborně“.

2. června 2013
Zuzana M. Kostíková